

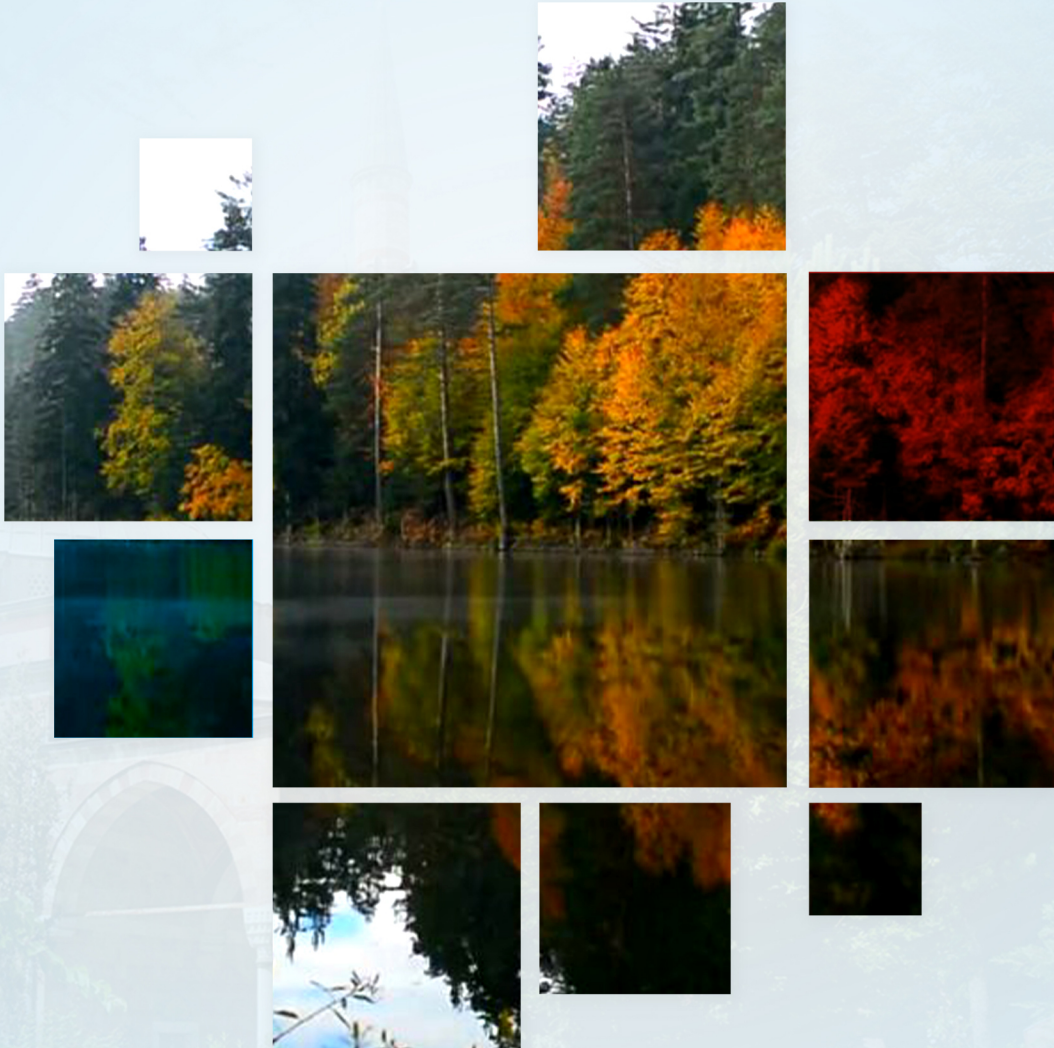
T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

#**MİLLİ**
TEKNOLOJİ
HAMLESİ

BİLECİK

PAZARYERİ İLÇE RAPORU

bebka.org.tr

RAPORUN KAPSAMI

Bu rapor, kalkınma göstergelerinin ilçe düzeyinde takibi amacıyla Bilecik ili Pazaryeri ilçesine ilişkin doğal, sosyal ve ekonomik bileşenler yönünden değerlendirmeleri kapsamakta olup; ilçe, il ve bölge düzeyinde yürütülecek araştırma, analiz, strateji ve planlama çalışmalarına bütüncül bir kaynak oluşturması ve Ajans desteklerini yönlendirmesi amacıyla Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı koordinasyonunda faaliyet gösteren Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı tarafından hazırlanmıştır.

HAKLAR BEYANI

Bu rapor, yalnızca ilgililere genel rehberlik etmesi amacıyla hazırlanmıştır. Raporda yer alan bilgi ve analizler raporun hazırlandığı zaman diliminde doğru ve güvenilir olduğuna inanılan kaynaklar ve bilgiler kullanılarak, yararlanıcıları yönlendirme ve bilgilendirme amaçlı olarak yazılmıştır. Rapordaki bilgilerin değerlendirilmesi ve kullanılması sorumluluğu, doğrudan veya dolaylı olarak, bu rapora dayanarak karar veren şahıs ve kurumlara aittir. Bu rapordaki bilgilere dayanarak bir eylemde bulunan, eylemde bulunmayan veya karar alan kimselere karşı Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı sorumlu tutulamaz.

Bu raporun tüm hakları Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı'na aittir. Raporda yer alan görseller ile bilgiler telif hakkına tabi olabileceğinden, her ne koşulda olursa olsun, bu rapor hizmet gördüğü çerçevenin dışında kullanılamaz. Bu nedenle; Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı'nın yazılı onayı olmadan raporun içeriği kısmen veya tamamen kopyalanamaz, elektronik, mekanik veya benzeri bir araçla herhangi bir şekilde basılamaz, çoğaltılamaz, fotokopi veya teksir edilemez, dağıtılamaz, kaynak gösterilmeden iktibas edilemez.

YÖNETİCİ ÖZETİ

TR41 bölgesi; sanayi alanındaki yüksek gücü ve kapasitesinin yanı sıra, orman ve su varlıkları, bitki örtüsü ve tarımsal çeşitlilik ile birlikte tarihi ve kültürel değerler bakımından da önemli bir potansiyele sahiptir. Kırsalda tarım ve hayvancılık faaliyetlerine ek olarak, çıkan ürünlerin işlenmesi, marka-tescil faaliyetleri, eko-turizm, kentten kıra dönüş gibi birçok çalışma ile turizm tanıtımında bölge zenginlikleri doğrultusunda kültür, doğa, tarih, sağlık alanlarında faaliyetler bölgemizde aktif şekilde yürütülmektedir.

Kırsal kalkınma alanında öncelikli ihtiyaç alanlarının tespitine yönelik çalışmalar yapılması, yerel değerlerin yaşatılması amacıyla marka ve ticari değeri olabilecek ürünlerin kapasite geliştirici faaliyetlerle üretiminin desteklenmesi, kırsalda yenilikçi uygulamaların yaygınlaştırılması ve verimliliğin artırılması, kırsal kalkınma ve turizm alanlarında ortak çalışma, iş birliği ve girişimcilik kültürünün geliştirilmesi, bölgenin kırsal değerleri ve turizm potansiyeli odağında markalaşmasının sağlanması, marka değerlerinin tanınırlığının artırılması ile bölgeye nitelikli ziyaretçi ve yatırımcı çekilmesi, turizmde ürün ve hizmet çeşitliliğinin sürdürülebilir turizm anlayışı çerçevesinde planlanması, yaygınlaştırılması ve tanıtılması, kırsalda üretilen tarımsal ve geleneksel ürünlerin katma değerinin ve pazarlama imkânlarının artırılması amacıyla bölgede gerçekleştirilen çalışmalara katkı sağlaması için BEBKA tarafından, Bilecik Merkez ilçe ve bağlı 7 ilçenin müdürlükleri, kaymakamlıkları, üretici birlik/kooperatifleri, meslek odaları gibi birçok kurum/kuruluşla görüşmeler gerçekleştirilerek ve veri araştırması yapılarak ilçelerin mevcut durumunu, ihtiyaç ve potansiyel yatırım konuları ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ	1
2. TARİH	1
3. İDARİ YAPI.....	1
4. DOĞAL YAPI.....	2
4.1. İklim	2
4.2. Bitki Örtüsü ve Arazi Kullanımı	3
4.2.1. Bitki Örtüsü	3
4.2.2. Arazi Kullanımı.....	3
4.3. Enerji ve Yeraltı Kaynakları	3
4.3.1. Maden Rezervleri	3
5. SOSYAL YAPI.....	3
5.1. Nüfus ve Demografik Yapı.....	3
5.2. Gelişmişlik Düzeyi (SEGE).....	4
5.3. Eğitim.....	5
5. SAĞLIK	6
6. TURİZM ve KÜLTÜREL YAPI.....	7
7. ALTYAPI.....	7
7.1. Elektrik.....	7
7.2. Doğalgaz.....	7
8. EKONOMİK YAPI.....	8
8.1. İşgücü ve Sektörel Dağılımı.....	8
8.2. Tarım ve Hayvancılık	9
8.3. Sanayi.....	12
8.4. Organize Sanayi Bölgeleri (OSB).....	13
9. GZFT (Güçlü, Zayıf, Fırsat, Tehdit) Analizi	14
10. SONUÇ	15
KAYNAKÇA.....	16

TABLolar

Tablo 1. Pazaryeri İlçesinin Son Beş Yıldaki Cinsiyet Bazındaki Nüfus Sayıları	4
Tablo 2. Sosyoekonomik Gelişmişlik (SEGE) Sıralaması (2017).....	5
Tablo 3. Pazaryeri İlçesi Eğitim Verileri (2016-2020)	5
Tablo 4. Pazaryeri İlçesi Yüksek Öğretim Bölüm ve Öğrenci Sayısı Verileri (2019-2020)	6
Tablo 5. Pazaryeri İlçesi Tarım Alanları Dağılımı (2020)	9
Tablo 6. Pazaryeri İlçesi 2016-2020 Yılları Arasında En Çok Üretilen Tarım Ürünleri (Ton).....	10
Tablo 7. Pazaryeri İlçesinde Öne Çıkan Meyve Üretim Miktarı ve Türkiye Payları (2020).....	10
Tablo 8. Pazaryeri İlçesinde Öne Çıkan Sebze Üretim Miktarı (2020).....	11
Tablo 9. Pazaryeri İlçesinde Öne Çıkan Tarla Bitkileri Üretim Miktarı (2020)	11
Tablo 10. Pazaryeri İlçesi Örtü altı Tarım Verileri (2020)	11
Tablo 11. Pazaryeri İlçesi Hayvancılık Verileri (2020).....	11
Tablo 12. Pazaryeri İlçesi Tarımsal Veriler (2019)	12
Tablo 13. Pazaryeri Tarımsal Kalkınma Kooperatifleri (2019)	12
Tablo 14. Pazaryeri İlçesi Arıcılık Verileri (2020)	12
Tablo 15. Pazaryeri İlçesi İpekböcekçiliği Verileri (2020).....	12
Tablo 16. Pazaryeri İlçesinde Yer Alan Firma Sayısı	13

ŞEKİLLER

Şekil 1. Pazaryeri İlçesinin İl İçindeki Konumu	2
Şekil 2. İlçede Yer Alan Yerleşim Merkezleri	2
Şekil 3. Corine 2018 Bilecik İli Pazaryeri İlçesi Alan Kullanımı Verileri	3
Şekil 4. Pazaryeri İlçesi Nüfus Piramidi (2019)	4
Şekil 5. SEGE 2017 İlçe Kademelenmeleri.....	5
Şekil 6. Pazaryeri İlçesi Elektrik Kullanımı (2014-2018).....	7
Şekil 7. Pazaryeri İlçesi Doğalgaz Kullanımı (2014-2018),	8
Şekil 8. Pazaryeri İlçesi Sigortalı Çalışan Sayıları Dağılımı (2019).....	8
Şekil 9. Pazaryeri İlçesi 4A Sigortalı Çalışanların Sektörel Dağılımı (2019)	9
Şekil 10. Pazaryeri İlçesi 4B Sigortalı Çalışanların Sektörel Dağılımı.....	9
Şekil 11. Pazaryeri OSB Konumu (2019).....	13

KISALTMALAR

TÜİK : Türkiye İstatistik Kurumu

SEGE : Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması

Yer-Sis: Türkiye'de Kentsel ve Kırsal Yerleşim Sistemleri Araştırması

ÇKS : Çiftçi Kayıt Sistemi

İLÇENİN KÜNYESİ

İlçe Adı	Pazaryeri
İl Merkezine Uzaklık	30 km
Yüzölçümü	324 km ²
Bitki Örtüsü	Orman
Nüfus Sayısı (2020)	10.077
Çalışma Çağındaki Nüfus Oranı (2023)	%68,69
Gelişmişlik Düzeyi (SEGE)	3. kademe
İlçede Üretimde Bulunan Sektörler	Seramik, Metal-Makine, Ağaç İşleri
İlçede Öne Çıkan Sektör	Tarım
İlçede Öne Çıkan Tarım Ürünü	Şerbetçi Otu, Balkabağı, Buğday
Organize Sanayi Bölgesi	Var
Küçük Sanayi Sitesi	Var
İlçede Öne Çıkan Turizm Türü	Doğa
Somut Kültürel Miras	Küçükemalı Tabiat Parkı, Günyurdu Köyü, Bozcaarmut, Dereköy ve Esere Göleti, Kınık Çömlek Köyü
Somut Olmayan Kültürel Miras	Aşure, Hıdırellez, Çömlekçilik, Ahşap Oymacılığı
Çiftçi Kayıt Sistemine Kayıtlı Çiftçi Sayısı (2020)	668
Doğalgaz Altyapısı	Var
Jeotermal Kaynak	Yok
Maden Rezervleri	Manganez

1. GİRİŞ

BEBKA tarafından TR41 bölgesinde kırsal kalkınma çalışmaları kapsamında 2010 yılından bugüne çeşitli araştırma çalışmaları ve destek programları ile bölgesel kalkınmaya öncülük edilmektedir. TR41 bölgesi illerinin mevcut durumunu ortaya koymak adına çeşitli araştırma, analiz ve raporlama çalışmaları gerçekleştirilmektedir. Bu bağlamda Bilecik ilinde kırsalda paydaşlarımız olan mahalli idareler, kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, kooperatifler, dernekler ve ilçenin kalkınmasında önde gelen taraflar ziyaret edilmiş ve yerinde incelemeler gerçekleştirilmiştir.

Kırsal kalkınma çalışmalarına atlık oluşturması amaçlanan bu çalışma kapsamında; Bilecik ilçelerinin tarihi, idari, sosyal, ekonomik ve kültürel yapısı ele alınmış ve güncel bilgiler ışığında mevcut durumları ortaya konulmuştur.

2. TARİH

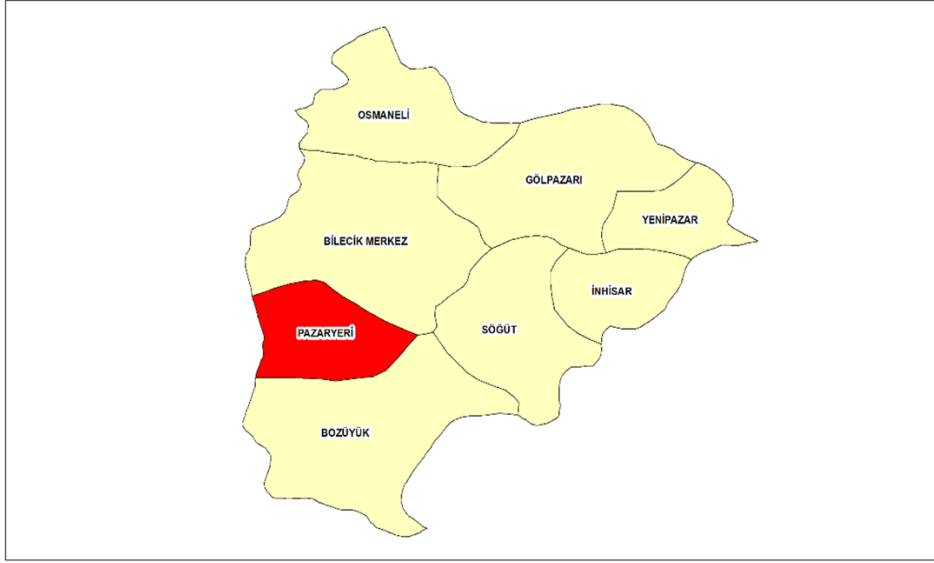
Pazaryeri 19. yy'ın sonlarına kadar Hüdavendigâr (Bursa) livasına (vilayet) bağlı bir nahiye idi. 1852'de (H.1301) Pazarcık adı ile Ertuğrul (Bilecik) livası merkez kazasına bağlı nahiye merkezi olmuştur. Rumeli'den ve Kafkaslardan gelen göçmenlerin ve Yörüklerin buralara iskân edilmesiyle Pazaryeri'nin nüfusu artmış; çok renkli ve gelişmiş bir kültür alt yapısı oluşmuştur. Kurtuluş Savaşı zamanında Pazaryeri üç kez Yunan işgaline uğramış ve yıkılmıştır. Miralay Arif Bey komutasındaki birliklerimizle Yunanlı işgalcileri arasında kanlı çarpışmalar sonucunda 5 Eylül 1922 tarihinde Pazaryeri yeniden bağımsızlığına kavuşmuştur.

3. İDARİ YAPI

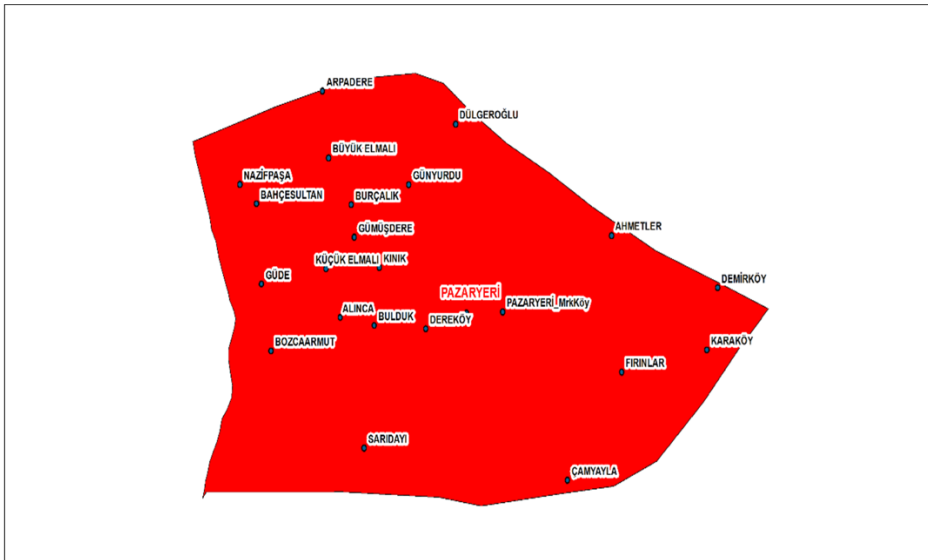
Pazaryeri'nde 24 köy ve 6 mahalle bulunmaktadır. Pazaryeri ilçesinin kuzeyinde Bilecik Merkez, doğusunda Söğüt ilçesi, güneyinde Bozüyük ilçesi bulunmaktadır.

- **İl Merkezine Uzaklık** : 30 km
- **Yüzölçümü** : 324 km²

Şekil 1. Pazaryeri İlçesinin İl İçindeki Konumu

Şekil 2. İlçede Yer Alan Yerleşim Merkezleri

4. DOĞAL YAPI

4.1. İklim

İlçe, Marmara Bölgesinde yer almasına rağmen yükselti ve konum sebebiyle iklimi sert ve karasaldır. Ege, Batı Karadeniz ve İç Anadolu Bölgesi iklimlerinin zaman zaman etkilerini gösterdiği geçiş bölgesini oluşturur. İlçede yıllık yağış ortalaması ise 593 mm'dir.

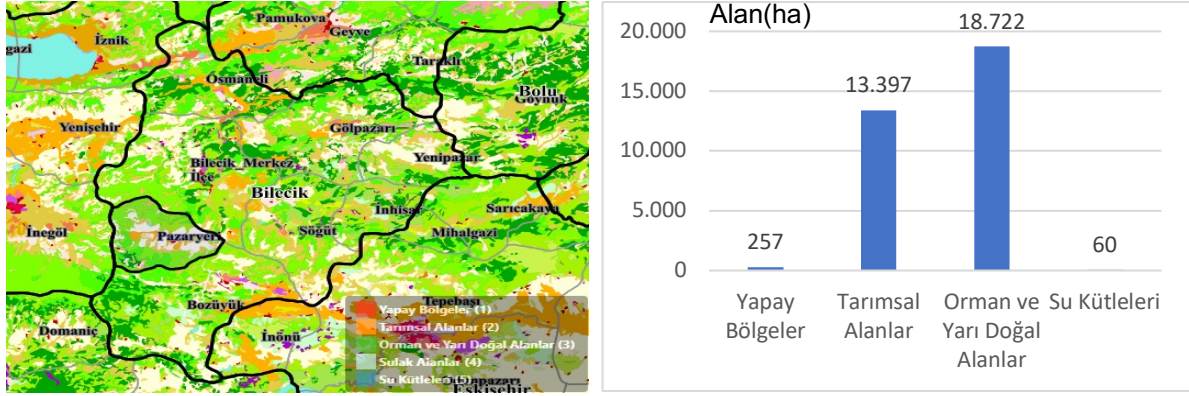
4.2. Bitki Örtüsü ve Arazi Kullanımı

4.2.1. Bitki Örtüsü

İlçenin yüz ölçümü 324 kilometrekare olup, rakımı 810 metredir. İlçenin topografik yapısı engebeli ve dağınıktır. Yayla görünümünde vadiler içinde küçük düzlükler bulunur. İlçenin arazi yapısı doğuya doğru alçalmaktadır. İlçe arazisinin tarım alanı olarak kullanılan bölümleri üç tarafı dağlarla çevrili bir ovadır. Ova içinde kuzey kısmını boydan boya geçen Sorgun Çayı, doğudan geçen Karasu Çayı ve bunları besleyen derelerden sulama olarak faydalanılmaktadır. Bu çaylar ve derelerin üzerine kurulan ve isimlerini kurdukları yerlerin adlarından alan Küçükelmalı, Bozcaarmut, Esere, Kamçı, Sorgun, Büyükelmalı, Sarnıç gibi göletlerin tarım arazilerinin sulanmasına ve yöre iklimine olumlu etkileri olmuştur. Pazaryeri ilçesi arazisinin büyük bir kısmı (%87) ormanlarla kaplıdır. Kalan %13 ise gayet verimli arazilerden oluşmaktadır.

4.2.2. Arazi Kullanımı

Şekil 3. Corine 2018 Bilecik İli Pazaryeri İlçesi Alan Kullanımı Verileri

Kaynak: (Tarım ve Orman Bakanlığı, 2020)

İlçenin alan kullanım verileri incelendiğinde büyük bir bölümünün tarımsal alan ile orman ve yarı doğal alanlardan oluştuğu görülmektedir.

4.3. Enerji ve Yeraltı Kaynakları

4.3.1. Maden Rezervleri

Pazaryeri'nde manganez maden yatağı bulunmaktadır.

Manganez (Mag)

- **Maden Yatağı:** Pazaryeri-Güde, Bahçesultan sahası
- **Tenör:** %19,45 Mn
- **Rezerv:** Geçmiş yıllarda 1.000 ton kadar üretim yapılmıştır.

5. SOSYAL YAPI

5.1. Nüfus ve Demografik Yapı

Pazaryeri'nde 2020 yılı sonu itibarıyla 10.077 kişi yaşamaktadır. Nüfusun %51'ini kadın nüfus, %49'unu erkek nüfus oluşturmaktadır. Erkek ve kadın nüfusu neredeyse

aynı oranda olup kadın nüfusu erkek nüfusundan biraz daha fazladır sadece 2017 yılında erkek nüfusu kadın nüfusundan fazla olmuştur.

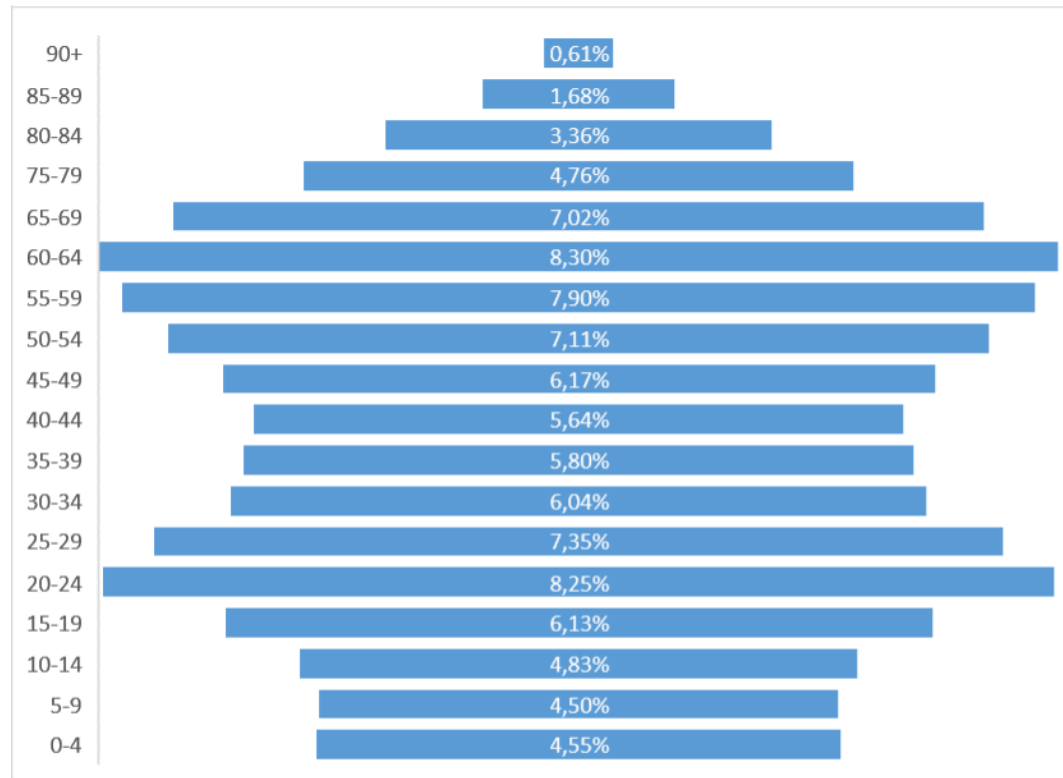
Tablo 1. Pazaryeri İlçesinin Son Beş Yıldaki Cinsiyet Bazındaki Nüfus Sayıları

Yıl/Cinsiyet	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Erkek	5.116	5.149	5.729	5.166	5.024	4.929
Kadın	5.597	5.434	5.357	5.361	5.277	5.148
Toplam	10.713	10.583	11.086	10.527	10.301	10.077

Kaynak: (Türkiye İstatistik Kurumu, 2021)

Pazaryeri ilçesi nüfus piramidi incelendiğinde, ilçede %8,30 oranı ile 60-64 yaş arası nüfusun ilk sırada, %8,25 oranı ile 20-24 yaş arası nüfusun ikinci sırada ve %7,90 oranı ile 55-59 yaş arası nüfusun üçüncü sırada yer aldığı görülmektedir. 65 yaş üstünün yaşlı kabul edildiği göz önüne alınırsa birkaç yıl içinde ilçede yaşlı nüfusun toplam nüfus içerisindeki oranının daha fazla artacağı öngörülmektedir.

Şekil 4. Pazaryeri İlçesi Nüfus Piramidi (2019)

Kaynak: (Türkiye İstatistik Kurumu, 2021)

5.2. Gelişmişlik Düzeyi (SEGE)

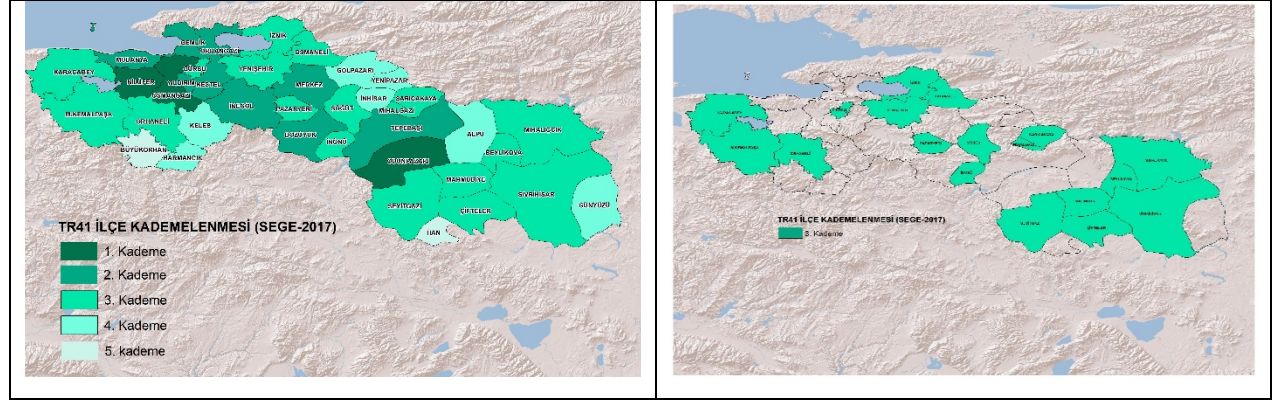
Pazaryeri İlçesi Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından yürütülen Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırmasında Sosyo-Ekonomik gelişmişlik bakımından Türkiye'deki ilçeler içerisinde 359., Bilecik'teki 8 ilçe içinde ise 5. sıradadır. İlçe 0,66 puan ile sosyo-ekonomik gelişmişlik açısından 3. kademede yer almıştır.

Tablo 2. Sosyoekonomik Gelişmişlik (SEGE) Sıralaması (2017)

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Pazaryeri	359	5	0,66	3

Kaynak: (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2021)

Şekil 5. SEGE 2017 İlçe Kademelenmeleri

5.3. Eğitim

Tablo 3. Pazaryeri İlçesi Eğitim Verileri (2016-2020)

Okul Türü		OKUL ÖNCESİ	İLKOKUL	ORTAOKUL	LİSE GENEL	LİSE MESLEK
Veri Türü	Yıl					
Okul Sayısı	2016/2017	1	5	4	1	3
	2019/2020	1	3	3	1	4
Öğrenci Sayısı	2016/2017	123	365	443	219	467
	2019/2020	148	326	379	197	283
Şube Sayısı	2016/2017	6	29	26	10	28
	2019/2020	6	21	22	7	20
vÖğretmen Sayısı	2016/2017	8	33	45	16	46
	2019/2020	8	24	37	18	38
Derslik Sayısı	2016/2017	7	34	36	16	25
	2019/2020	9	18	28	19	29

Kaynak: (Bilecik İl Milli Eğitim Müdürlüğü, 2021)

- İlköğretimde derslik başına öğrenci sayısı (2019) : 18
- Ortaöğretimde derslik başına öğrenci sayısı (2019) : 10
- İlköğretimde öğretmen başına öğrenci sayısı (2019) : 14
- Ortaöğretimde öğretmen başına öğrenci sayısı (2019) : 9
- Okuryazarlık Oranı (2019) : %96,89

İlk ve orta öğretimde derslik başına düşen öğrenci sayısı sırası ile 18 ve 10 olup makul seviyededir. Okur yazarlık oranı %96,89 ile il ortalamasının üstündedir.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı koordinasyonunda Türkiye'deki ilçeler arasındaki hizmet ağlarını inceleyen ve analiz eden Yer-Sis çalışması neticesinde ortaöğretim

eğitimi için Pazaryeri'nden ortađđretim için en çok seyahat edilen ilçenin Bozuyuk olduğu tespit edilmiştir (Yer-Sis, 2021).

Tablo 4. Pazaryeri İlçesi Yüksek ğretim Bölüm ve ğrenci Sayısı Verileri (2019-2020)

Üniversite Adı	Fakülte/MYO Adı	Bölüm Adı	Toplam n Lisans ğrenci Sayısı
B. ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ	PAZARYERİ MYO	BANKACILIK VE SİGORTACILIK	119
B. ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ	PAZARYERİ MYO	BİLGİSAYAR PROGRAMCILIğI	109
B. ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ	PAZARYERİ MYO	AğRI MERKEZİ HİZMETLERİ	136
B. ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ	PAZARYERİ MYO	DOğAL YAPI TAŐLARI TEKNOLOğISI	1
B. ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ	PAZARYERİ MYO	ENDÜSTRİ ÜRÜNLERİ TASARIMI	61
B. ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ	PAZARYERİ MYO	KOZMETİK TEKNOLOğISI	5
B. ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ	PAZARYERİ MYO	MUHASEBE VE VERđİ UYGULAMALARI	51
B. ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ	PAZARYERİ MYO	TEKSTİL TEKNOLOğISI-DOKUMA	25
B. ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ	PAZARYERİ MYO	TEKSTİL TEKNOLOğISI-TERBİYE	6
B. ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ	PAZARYERİ MYO	TIBBİ TANITIM VE PAZARLAMA	96
B. ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ	PAZARYERİ MYO	TIBBİ VE AROMATİK BİTKİLER	18
TOPLAM			669

Kaynak: (Bilecik Şeyh Edebalı Üniversitesi, 2021)

İlçede, 2019-2020 Eğitim ğretim Yılı sresinde 1.333 ğrenci, 125 ğretmen ve 103 derslik bulunmaktadır. Ayrıca; Bilecik Şeyh Edebalı niversitesine bağlı Meslek Yüksek Okulu bünyesinde; 669 ğrenci ile 19 akademik personel, 11 bölüm yer almaktadır.

5. SAğLIK

- **Hekim sayısı (2020)** : 9
- **Diş Hekimi Sayısı (2020)** : 1
- **Diğer Sağlık Personeli Sayısı (Eczacı, Hemşire, Ebe)** : 33
- **Hastane sayısı (2020)** : 1
- **Hastane yatak sayısı (2020)** : 10
- **Nitelikli yatak sayısı (2020)** : 2
- **Bin kişiye düşen yatak sayısı (2020)** : 0,96

- Yoğun bakım yatak sayısı (2020) : 0
- Bin kişiye düşen yoğun bakım yatak sayısı (2020) : 0

Yer-Sis çalışmasında yer verilen ağ analizine göre Pazaryeri'nden sağlık hizmeti için seyahat edenlerin ağırlıklı olarak Eskişehir ilini ve Bilecik Bozüyük ilçesini tercih ettikleri görülmektedir (Yer-Sis, 2021).

6. TURİZM ve KÜLTÜREL YAPI

İlçede Öne Çıkan Turizm Türü: Doğa

Destinasyonlar/Kültür ve Turizm Varlıkları: Küçükemmalı tabiat parkı, Günyurdu köyü, Bozcaarmut, Dereköy ve Esere göleti, Kınık Çömlek köyü,

Somut Olmayan Kültürel Miras: Aşure, Hıdırellez, Çömlekçilik, Ahşap Oymacılığı

İlçe Bazında Turizm İşletme Belgeli Konaklama Tesisleri Sayısı (2019): 0

İlçe Bazında Belediye Belgeli Konaklama Tesisleri Sayısı (2019): 0

İlçe Bazında Toplam Konaklama Tesisleri Sayısı (2019): 2

İlçe Bazında Belediye Belgeli Konaklama Tesisleri Doluluk Oranı (2019): %29,92

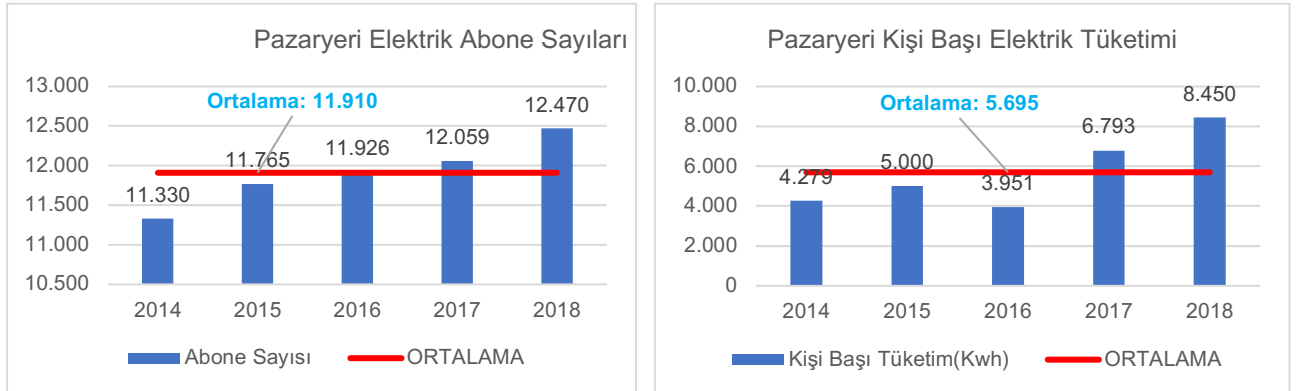
İlçe Bazında Konaklama Verileri (Ortalama Kalış Süresi, 2019): 5,15

7. ALTYAPI

7.1. Elektrik

Pazaryeri ilçesine ait 2014-2018 yılları arası elektrik kullanımları aşağıda yer almaktadır:

Şekil 6. Pazaryeri İlçesi Elektrik Kullanımı (2014-2018)

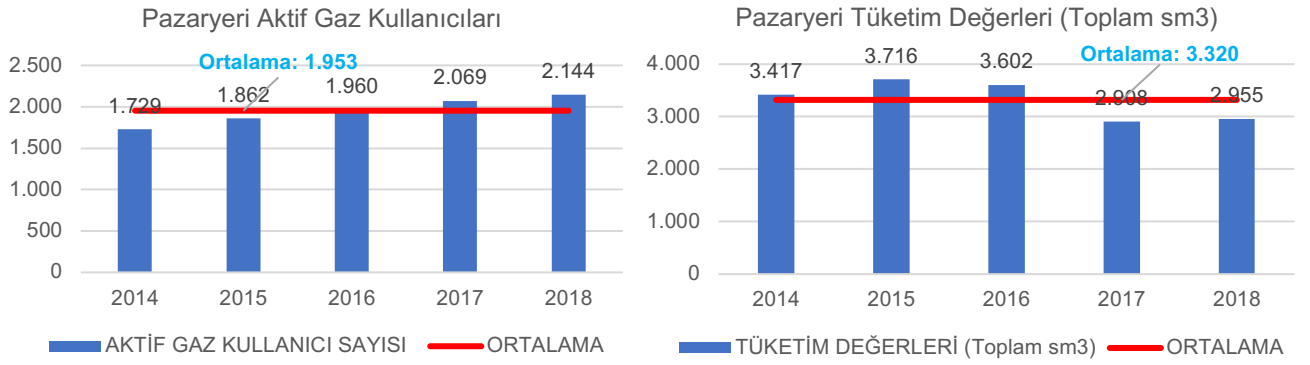

Kaynak: (Osmangazi Elektrik Dağıtım A.Ş., 2020)

7.2. Doğalgaz

Pazaryeri ilçesine ait 2014-2018 yılları arası doğalgaz kullanımları aşağıda yer almaktadır. Son yıllarda abone sayısının artmasına rağmen yıllık tüketim miktarındaki düşüş, doğalgaz tüketim maliyetlerindeki artışlar ile açıklanabilir.

Şekil 7. Pazaryeri İlçesi Doğalgaz Kullanımı (2014-2018),

Kaynak: (Aksa Doğalgaz A.Ş., 2021)

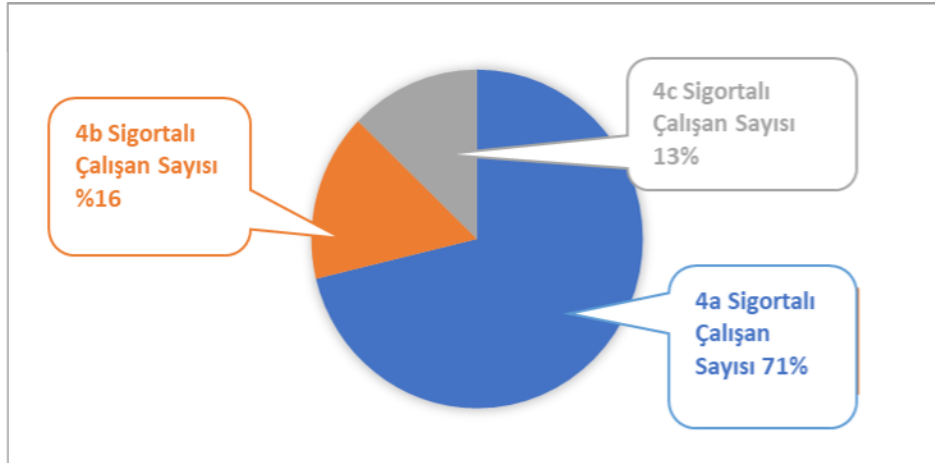
8. EKONOMİK YAPI

8.1. İşgücü ve Sektörel Dağılımı

Pazaryeri ilçesine ait işgücü verileri incelendiğinde %71 oranında 4a sigortalı çalışan sayısının ilçede yoğun olduğu görülmektedir. %16 oranı ile 4b sigortalı çalışanlar ikinci sırada yer alırken, ilçede 4c sigortalı çalışan sayısı oranı ise %13'dür.

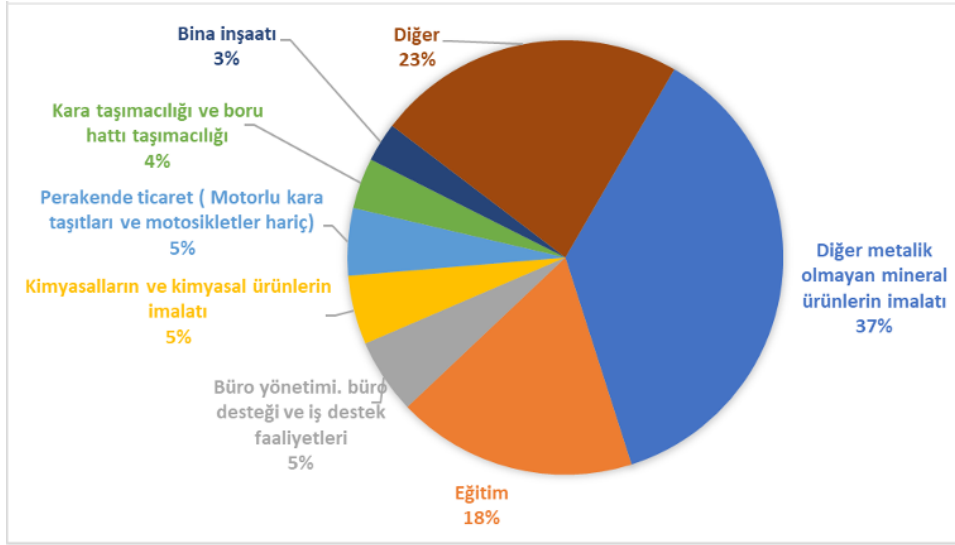
4a sigortalı çalışanlar arasında %37 oranı ile diğer metalik olmayan ürünler imalatı ve %18 oranı ile eğitim, 4b sigortalı çalışanlar arasında %27 karma çiftlik ve %16 tarla ziraati yapanlar öne çıkmaktadır. Bilecik il genelinde 4c sigortalı çalışanlar sayısı incelendiğinde ise Pazaryeri ilçesi %3 oranı ile diğer ilçelere göre 5. sırada, merkez ilçeye göre ise 6. sırada yer almaktadır.

Şekil 8. Pazaryeri İlçesi Sigortalı Çalışan Sayıları Dağılımı (2019)

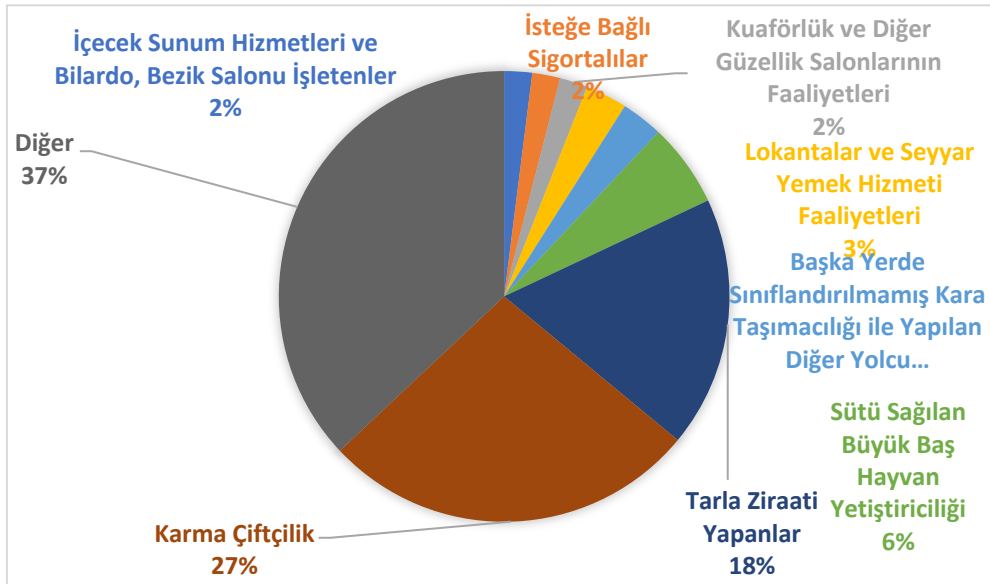
Kaynak: (Sosyal Güvenlik Kurumu, 2020)

Şekil 9. Pazaryeri İlçesi 4A Sigortalı Çalışanların Sektörel Dağılımı (2019)

Kaynak: (Sosyal Güvenlik Kurumu, 2020)

Şekil 10. Pazaryeri İlçesi 4B Sigortalı Çalışanların Sektörel Dağılımı

Kaynak: (Sosyal Güvenlik Kurumu, 2020)

8.2. Tarım ve Hayvancılık

Pazaryeri tarım ve hayvancılık alanında önemli ürünlere sahiptir. Coğrafi işaretli ürün olan şerbetçi otu sadece ilçede yetiştirilmektedir. İlçede sulama amaçlı kullanılan 8 adet gölet bulunmakta olup, tarımda sulama imkanları oldukça iyidir. Aşağıdaki tablolarda ilçenin tarım alanları ve belli başlı ürünleri gösterilmektedir.

Tablo 5. Pazaryeri İlçesi Tarım Alanları Dağılımı (2020)

Ürün Grubu	Birim	2016	2017	2018	2019	2020
Meyveler, İçecek ve Baharat Bitkileri Alanı	Dekar	2.473	2.434	2.463	2.509	2.689
Nadas Alanı	Dekar	25.212	25.212	22.667	22.421	19.391
Sebze Alanı	Dekar	2.836	2.832	2.832	2.954	2.983

Süs Bitkileri Alanı	Dekar	0	0	0	0	0
Tahıllar ve Diğer Bitkisel Ürünlerin Alanı	Dekar	62.845	63.040	62.529	64.642	68.764
Örtü altı Tarım Alanı	Plastik Sera Dekar	5	4	4	4	4

Kaynak: (Türkiye İstatistik Kurumu, 2021)

Tablo 6. Pazaryeri İlçesi 2016-2020 Yılları Arasında En Çok Üretilen Tarım Ürünleri (Ton)

	2016	2017	2018	2019	2020
	ÜRETİM (ton)	ÜRETİM (ton)	ÜRETİM (ton)	ÜRETİM (ton)	ÜRETİM (ton)
Meyveler					
Vişne	299	305	305	334	331
Diğer Elmalar	179	179	180	180	191
Ceviz	154	145	134	138	146
Çilek	140	144	133	140	130
Armut	106	116	116	117	112
Sebze					
Fasulye, Taze	1.866	1.853	1.852	1.995	2.043
Lahana (Beyaz)	1.048	952	952	1.156	1.197
Domates Sofralık	334	301	301	335	318
Bezelye, Taze	260	231	231	191	185
Hıyar Sofralık	110	95	95	97	88
Tarla Bitkileri					
Buğday, Durum Buğdayı Hariç	9.588	10.335	10.153	10.516	8.961
Yonca Yeşil Ot	8.400	7.625	7.625	7.875	8.000
Mısır Silaj	2.214	2.255	2.255	2.665	2.829
Şerbetçiotu Kozalağı	1.783	1.725	1.725	1.754	1.758
Arpa (Diğer)	1.567	1.594	1.539	1.671	1.254

Kaynak: (Türkiye İstatistik Kurumu, 2021)

Tablo 7. Pazaryeri İlçesinde Öne Çıkan Meyve Üretim Miktarı ve Türkiye Payları (2020)

Meyve Adı	Üretim Miktarı (Ton)	Türkiye Üretimindeki Payı
Vişne	331	0,17%
Ceviz	146	0,05%
Çilek	130	0,02%
Armut	112	0,02%
Badem	29	0,02%
Erik	58	0,02%
Diğer Elmalar	191	0,02%

Kaynak: (Türkiye İstatistik Kurumu, 2021)

Tablo 8. Pazaryeri İlçesinde Öne Çıkan Sebze Üretim Miktarı (2020)

Sebze Adı	Üretim Miktarı (Ton)	Türkiye Üretimindeki Payı
Fasulye, Taze	2.043	0,37%
Lahana (Beyaz)	1.197	0,20%
Bezelye, Taze	185	0,17%
Bal Kabağı	74	0,08%
Barbunya, Taze	55	0,06%
Soğan Taze	20	0,02%

Kaynak: (Türkiye İstatistik Kurumu, 2021)

Tablo 9. Pazaryeri İlçesinde Öne Çıkan Tarla Bitkileri Üretim Miktarı (2020)

Bitki Adı	Üretim Miktarı (Ton)	Türkiye Üretimindeki Payı
Şerbetçiotu Kozalağı	1.758	92,14%
Kaplıca	370	13,12%
Mısır Hasıl	525	0,42%
Yulaf	1.043	0,33%
Çavdar	377	0,13%
Buğday, Durum Buğdayı Hariç	8.961	0,05%
Burçak (Dane)	1	0,05%
Fasulye, Kuru	128	0,05%
Yonca Yeşil Ot	8.000	0,04%
Hayvan Pancarı	23	0,03%

Kaynak: (Türkiye İstatistik Kurumu, 2021)

Tablo 10. Pazaryeri İlçesi Örtü altı Tarım Verileri (2020)

Örtü altı türü	Ürün	Üretim Miktarı(ton)	Türkiye Üretimindeki Payı
Plastik Sera	Domates (Sofralık)	60	0,002%

Kaynak: (Türkiye İstatistik Kurumu, 2021)

Tablo 11. Pazaryeri İlçesi Hayvancılık Verileri (2020)

Hayvan Sayıları	Baş/Adet	Türkiye'deki Payı (%)
Et Tavuğu Sayısı	305.184	0,118%
Yumurta Tavuğu Sayısı	56.606	0,047%
Büyük Baş	6.948	0,038%
Küçükbaş Hayvanlar	16.486	0,030%
At	22	0,024%
Ördek ve Beç Tavuğu (Canlı)	88	0,016%
Kaz (Canlı)	102	0,007%
Hindi	91	0,002%
Eşek	1	0,001%

Kaynak: (Türkiye İstatistik Kurumu, 2021)

Tablo 12. Pazaryeri İlçesi Tarımsal Veriler (2019)

Tarımsal Veriler	Sayı
Toplam Çiftçi Sayısı	823
ÇKS'ye Kayıtlı Çiftçi Sayısı	668
ÇKS'ye Kayıtlı Olmayan Çiftçi Sayısı	155
Tarımsal Kalkınma Kooperatifi Sayısı	4

Kaynak: (Bilecik Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2020)

Tablo 13. Pazaryeri Tarımsal Kalkınma Kooperatifleri (2019)

Pazaryeri Merkez Tarımsal Kal. Koop.
Pazaryeri Köyleri Tarımsal Kalkınma Kooperatifi (Şerbetçi otu-Ot Gül Koop)
Bozcaarmut Tarımsal Kalkınma Kooperatifi
230 Sayılı Pazaryeri Tarım Kredi Kooperatifi

Kaynak: (Bilecik Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2020)

Tablo 14. Pazaryeri İlçesi Arıcılık Verileri (2020)

İşletme Sayısı	Eski Tip Kovan Sayısı	Yeni Tip Kovan Sayısı	Toplam Kovan Sayısı	Bal Üretimi (Ton)	Türkiye Payı (%)
21	10	640	650	6	0,006%

Kaynak: (Türkiye İstatistik Kurumu, 2021)

Tablo 15. Pazaryeri İlçesi İpekböcekçiliği Verileri (2020)

İşletme Sayısı	Kutu Sayısı	Yaş Koza Miktarı (Ton)
5	4,5	0,043

Kaynak: (Türkiye İstatistik Kurumu, 2021)

8.3. Sanayi

İlçede doluluk oranı %40 olan bir organize sanayi bölgesi bulunmaktadır. OSB'de aktif olarak dört firma faaliyet halindedir. Firmalar, seramik, metal-makine ve katı atık dönüşümü sektörlerinde faaliyet göstermektedir. İnşaat ve proje halinde ise 10 firma bulunmakta olup, bu firmaların da kısa süre içerisinde üretime geçmesi beklenmektedir. OSB dışında da yine bir seramik ve bir tekstil firması faaliyet göstermektedir. Ayrıca ilçedeki şerbetçiotu ürünlerini işleyen bir tarımsal sanayi firması ve bir kooperatif bulunmaktadır. Yine Pazaryeri'nin meşhur bozasını üreten üç adet boza imalathanesi de ilçede bulunmaktadır.

İlçedeki Sanayi Sektörleri: Seramik, Metal-Makine.

Tablo 16. Pazaryeri İlçesinde Yer Alan Firma Sayısı

Firma Sayısı	16
Kapasite Raporu Sayısı	16
Toplam Çalışan Sayısı	1.209
Toplam Açık Alan (m ²)	875.102
Toplam Kapalı Alan (m ²)	117.419

Kaynak: (Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, 2021)

8.4. Organize Sanayi Bölgeleri (OSB)

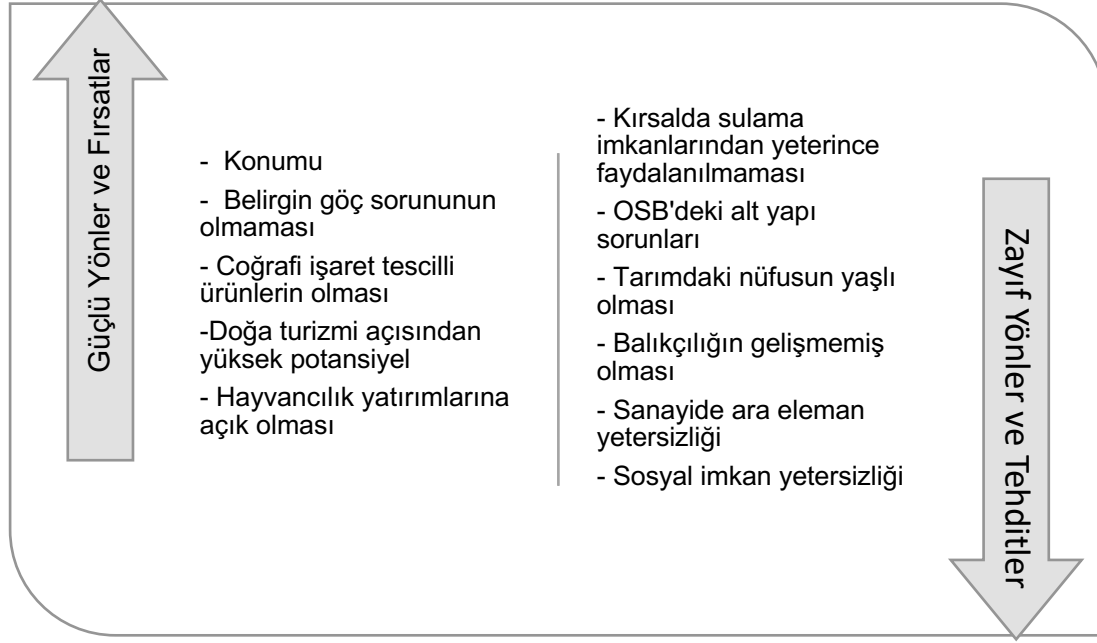
Organize Sanayi Bölgeleri (OSB): Pazaryeri Organize Sanayi Bölgesi ilçede tektir.

Şekil 11. Pazaryeri OSB Konumu (2019)

OSB Alan Büyüklüğü (ha) : 140 ha
OSB Toplam Sanayi Parsel Sayısı: 363
OSB Çalışan Sayısı : 2.909
OSB Doluluk Oranı : %40

9. GZFT (Güçlü, Zayıf, Fırsat, Tehdit) Analizi

Güçlü Yönler ve Fırsatlar

- Konumu itibariyle farklı pazarlara ve ulaşım ağlarına yakın olan ilçede yeni yatırımlar her geçen gün artmaktadır.
- Sanayi seramik sektöründe ağırlıklı olup istihdam sorunu olmadığı için göç sorunu yoktur.
- İlçeye özgü şerbetçiotu ve Pazaryeri helvası coğrafi tescilli ürünlerdir.
- İlçe gerek doğal güzellikleri gerek kendine özgü el sanatları ve gerekse yöresel lezzetleriyle turizm için önemli bir potansiyel barındırmaktadır. İlçedeki göletler doğa severler için eşsiz güzellikler sunmaktadır. Geniş ormanlar trekking için, köyler eko turizm sevenler için fırsatlar sunmaktadır.
- İlçede mera hayvancılığı açısından güçlü konumdadır.

Zayıf Yönler ve Tehditler

- Göletlerle kaplı bir ilçe olmasına rağmen kırsal kalkınmada sulama olanaklarından yeterince yararlanılmamaktadır.
- OSB'deki alt yapı sorunları sanayi yatırımlarının hızlanmasına engel olabilir.
- Tarımda nüfusun yaşlı nüfus ve bilinçli üretimin eksikliği verimin düşmesine neden olmaktadır.
- Göletlerde balıkçılık gelişmemiştir.
- Sanayinin günden güne gelişmesine rağmen sanayide çalışacak ara eleman yetersizliği göze çarpmaktadır.
- İlçede gençlere ve öğrencilere yönelik sosyal imkanlar yeterli değildir.

10. SONUÇ

Verimli tarım arazileri, gelişen sanayisi ve doğal güzellikleri ilçenin gelişme ve büyümesindeki lokomotif öncüleridir. Paydaşlarla yapılan görüşmeler ve resmi kaynaklardan alınan veriler ışığında ilçede istihdam sorunu bulunmamaktadır. Organize Sanayi Bölgesi'nde yatırımlar devam etmekte, yatırım talepleri fazla olduğundan seçici davranılmaktadır. OSB'de altyapı sorunları giderildiği takdirde daha fazla firmanın tercih edeceği açıktır. Sanayideki ara eleman sorunu paydaşlar tarafından dile getirilmektedir. Meslek liselerinin güçlendirilmesi ve bölgeye Bursa gibi yakın şehirlerden nitelikli ara elemanın göç etmesiyle bu sorun bertaraf edilebilir. Ancak ilçedeki konut yetersizliği ve sosyal imkân yetersizliği sebebiyle kısa vadede mümkün görünmemektedir.

İlçede tarım toprakları oldukça verimlidir. Göletler sebebiyle üretim yağış rejimine bağlı değildir. Doğru ürün deseni çalışması ve ulusal çapta tarım politikalarıyla tarımda gelir artışı rahatça sağlanabilir. Özellikle mera hayvancılığı için uygun alanlar bulunmaktadır. Hem küçük baş hem de etçi büyükbaş için mera hayvancılığı tercih edilebilir fırsatlar sunmaktadır. Yörenin ürünlerini işleyecek ikincil ürüne çevirecek tesislerin yapılmasıyla birlikte bölgede üretilen hayvansal ürünler merkez ilçenin de ihtiyacına cevap verebilir.

Bölgede bulunan göletler tarımın yanında doğa turizmi için de oldukça büyük öneme sahiptir. Bozcaarmut ve Küçükemalı Göletleri son yıllarda doğa turizmi sevenlerin ilgisini çekmektedir. Göletler etrafında sosyal donatıların artmasıyla birlikte yörede yaşayanlar için alternatif bir gelir kapısı olabilir. Günyurdu Göleti hala potansiyeli değerlendirilmeyen bir doğal güzellik olarak göze çarpmaktadır. Göletlerde olta balıkçılığı geliştirilebilir, diğer turizm dallarının tamamlayıcısı konumuna getirilebilir.

KAYNAKÇA

Aksa Doğalgaz A.Ş. (2021).

Bilecik İl Milli Eğitim Müdürlüğü. (2021).

Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi. (2021). *Detaylı Öğrenci Sayıları Raporu*.

Bilecik Tarım ve Orman Müdürlüğü. (2020).

Osmangazi Elektrik Dağıtım A.Ş. (2020).

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı. (2021).

Sosyal Güvenlik Kurumu. (2020). Sigortlı ve İş Yeri İstatistikleri.

Tarım ve Orman Bakanlığı. (2020).

Türkiye İstatistik Kurumu. (2021).

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği. (2021). Sanayi Veritabanı.

Yer-Sis. (2021).

Bilecik Yatırım Destek Ofisi

Bilecik 1. Organize Sanayi Bölgesi Gazi Bulvarı No:2
Bilecik Ticaret ve Sanayi Odası Binası Merkez/Bilecik

Tel: 0 224 211 13 27
Faks: 0 228 212 00 38
E-Posta: bilecik@bebka.org.tr
KEP Adresi: bebka@hs01.kep.tr

[@investinbilecik](https://twitter.com/investinbilecik)

[in](https://www.linkedin.com/company/bebka) /bebka

[▶](https://www.youtube.com/channel/UC...) /bebka

[@](https://www.instagram.com/tcbebka) /tcbebka

[f](https://www.facebook.com/tcbebka) /tcbebka

bebka.org.tr